Sosiaali- ja terveysministeriö

Asia:

U 70/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan aluekehitysrahaston, mukaan lukien Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg), koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta osana kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa sekä aluekehityksen ja laadukkaisiin työpaikkoihin, osaamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin täytäntöönpanoedellytyksistä (koheesiopolitiikan asetusehdotukset 2028–2034)

Ke 11.2.2026 Sosiaali- ja terveysvaliokunta, erityisasiantuntija Stina Oksa ja neuvotteleva virkamies Päivi Hämäläinen, Sosiaali- ja terveysministeriö.

Komission ehdotuksen tavoitteet 1/4

- Komission ehdotuksen mukaan **Euroopan sosiaalirahasto osana NRPP-rahastoa (jäljempänä ESR)** perustettaisiin pääasialliseksi välineeksi, jolla investoidaan ihmisiin ja heidän tulevaisuuteensa sekä varautumiseen Euroopassa.
  - Ehdotuksessa otettaisiin huomioon nykyinen sosiaalinen ja taloudellinen tilanne ja esitetään konkreettisia vastauksia eurooppalaisten vaatimuksiin sosiaalisemmasta Euroopasta ja ihmisiin tehtävien investointien lisäämisestä Euroopan unionissa

- ESR- painopisteen säilyttäminen työttömyyden, osaamisvajeen, työvoimapulan ja köyhyyden torjunnassa on tarpeellista ja tukee pidempiaikaista kehittämistyötä.

Komission ehdotuksen tavoitteet 2/4

- ESR tukisi NRPP-asetusehdotuksen 3 artiklassa säädettyjä erityistavoitteita, joissa **sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen tulisi varata jokaisessa kumppanuussuunnitelmassa vähintään 14 % unionin rahoitusosuudesta ja lainoista** (pl. YMP:n suorat tulotuet ja SCF) laskettuna tuloskehysasetuksen kertoimilla.
  - ESR tyyppiset toimenpiteet edistäisivät sosiaalisia tavoitteita täysimääräisesti, eli niille asetettu kerroin olisi tulosperusteisuusasetuksen mukaisesti 100 %.
  - **Varoja ohjattaisiin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoon ja tuettaisiin laadukkaita työpaikkoja, osaamisen kehittämistä, sosiaalista osallisuutta, kohtuuhintaista asumista sekä sosiaalista ja terveydenhoidon infrastruktuuria kaikissa jäsenvaltioissa.**

Komission ehdotuksen tavoitteet 3/4

- Asetuksessa ehdotetaan sosiaalista innovointia tuettavaksi ESR:n soveltamisalaan kuuluvilla aloilla erityisesti innovatiivisten ratkaisujen testaamiseksi, arvioimiseksi ja laajentamiseksi, myös paikallisella tai alueellisella tasolla, jotta voitaisiin vastata sosiaalisiin tarpeisiin yhteistyössä asianomaisten kumppaneiden ja erityisesti työmarkkinaosapuolten kanssa.

- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden ja alueiden olisi tarvittaessa esitettävä yhdennetty lähestymistapa väestörakenteen muutoksesta johtuviin haasteisiin vastaamiseksi kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman yhdessä tai useammassa asiaa käsittelevässä luvussa.

Komission ehdotuksen tavoitteet 4/4

- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voisivat myöntää tukea aineelliseen puutteeseen vastaamista varten jakamalla sellaisia elintarvikkeita ja tavaroita, jotka olisivat kulutustavaroiden turvallisuutta koskevan unionin lainsäädännön mukaisia.
  - Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden ja tuensaajien olisi valittava elintarvikkeet ja/tai perushyödykkeet vähävaraisimpien henkilöiden tarpeisiin liittyvin objektiivisin perustein.
  - Elintarvikkeet ja/tai perushyödykkeet voitaisiin antaa vähävaraisimmille suoraan tai välillisesti esimerkiksi sähköisten tai muunlaisten arvosetelien tai korttien muodossa edellyttäen, että ne voitaisiin lunastaa ainoastaan elintarvikkeina ja/tai perushyödykkeinä.
  - Vähävaraisimmille annettavan tuen olisi oltava täydentävää niihin mahdollisiin sosiaalietuuksiin nähden, joita voidaan tarjota kansallisista sosiaalijärjestelmistä tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys 1/3

- STM yhtyy valtioneuvoston kantaan, jossa EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia pidetään välttämättömänä ja tavoitteiden arviointia tehdään kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. Myös rahoituskehysehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia.

- STM kuitenkin esittää huolensa koskien eri rahastoista laadittavaan yhteen kansalliseen suunnitelmaan, joka varmasti voi edistää synergiaetujen saavuttamista eri politiikkatoimien kesken, mutta voi samalla asettaa haasteita ESR:n kaltaisten ohjelmien asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle.

- STM pitää tärkeänä, että kansalliseen suunnitelmaan liittyvien lukuisien yksityiskohtien tarkoituksenmukaisuutta ja vaikutuksia selvitetään ja arvioidaan vielä tarkasti viimeistään varsinaisten säädösehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys 2/3

- STM pitää keskeisenä, että rahoituskehyksessä huomioidaan **Suomen itäisten ulkoraja-alueiden erityistilanne** johtuen muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja **sen välillisesti aiheuttamista sosioekonomisista haasteista**.

- STM pitää myös keskeisenä, että Suomi korostaa jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallan jakoa EU:n koheesiopolitiikan uudistamisessa **eikä siten pidä perusteltuna** asumispolitiikkaan tai **kansalliseen sosiaaliturvaan liittyvien kysymysten kytkemistä siihen.**

- STM katsoo, että **aineelliseen puutteeseen vastaamista varten myönnettävän tuen tulee olla kansallisia lakisääteisiä sosiaalisen suojelun järjestelmiä täydentävää** eikä se saa korvata niitä.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys 3/3

- STM pitää tärkeänä, että U-kirjeessä todetaan, miten Suomi tukee komission **rahoituskehysehdotuksen lähtökohtaa edistää sukupuolten tasa-arvoa.**
  - STM pitää keskeisenä, että tuloksellisuus- ja NRP-asetuksia koskevassa U-kirjelmässä Suomi pitää tärkeänä tuloksellisuusasetuksen horisontaalista sukupuolten tasa-arvoa koskevaa periaatetta ja sen soveltamista kumppanuusrahaston täytäntöönpanossa.
  - STM esittää huolensa siitä, missä määrin sukupuolten tasa-arvo määritellään erityistavoitteeksi ja rahoituksen kohteeksi eri rahoitusohjelma-asetuksissa, kuten NRP-asetuksessa, ja miten sukupuolten tasa-arvoa edistetään läpileikkaavana tavoitteena MFF:ssä.

- **STM esittää huolensa koskien aikataulua** ja siihen liittyvää kansallista virkavalmistelua ml. ministeriön välistä työnjakoa, ja toivoo siihen pikaista selvennystä.